MALTA

QORTI CIVILI
PRIM' AWLA
(GURISDIZZJONI KOSTITUZZJONALI)

ONOR. IMHALLEF
TONIO MALLIA

Seduta tas-27 ta' Gunju, 2006

Rikors Numru. 16/2006

Il-Pulizija
(Spettur Norbert Ciappara u Spettur Dennis Theuma)

vs

Joseph Lebrun

Il-Qorti:

Rat li Joseph Lebrun gie akkuzat quddiem il-Qorti tal-Magistrati (Malta) talli, fil-qosor, (a) assocja ruhu ma’ xi persuna jew persuni ohra f’Malta jew barra minn Malta sabiex ibiegh jew jitraffika l-eroina f’Malta; (b) importa jew gieghel li tigi importata jew ghamel xi haga sabiex tigi importata l-eroina f’Malta; (c) forma jew ipprokura jew offra li jformi jew li jipprokura d-droga eroina lill-persuni f’Malta; u (d) kellu fil-pussess tieghu d-droga eroina,

liema droga nstabet f’tali cirkostanzi li juru li ma kienetx ghall-uzu esklussiv tieghu.

L-imsemmi Joseph Lebrun tressaq quddiem il-Qorti tal-Magistrati (Malta) bhala Qorti Istruttorja fis-6 ta’ Settembru, 2005, u dik il-Qorti ghaddiet ghall-kumpilazzjoni tal-provi.

Wara li semghet il-provi imressqa fi stadju ta’ kumpilazzjoni, il-Qorti tal-Magistrati (Malta) bhala Qorti Istruttorja, b’decizjoni moghtija fit-23 ta’ Novembru, 2005, iddecidiet illi ma kienx hemm ragunijiet bizzejjed biex l-imputat jigi mqieghed taht att ta’ akkuza, ordnat ir-rilaxx tal-akkuzat mill-arrest, u rrinvjat l-atti lill-Avukat Generali.

L-Avukat Generali, bis-sahha tal-poteri moghtija lilu bl-artikolu 433(3) tal-Kodici Kriminali (Kap. 9 tal-Ligijiet ta’ Malta), hareg mandat ta’ arrest mill-gdid kontra l-akkuzat, peress li qies li kien hemm ragunijiet bizzejjed biex dik il-persuna tigi mqieghda taht att ta’ akkuza; dan il-mandat gie iffirmat mill-istess Avukat Generali wara qbil ma wiehed mill-Imhallfin ta’ dawn il-Qrati skond kif trid il-ligi. *Ai termini* tal-artikolu 405 tal-Kodici Kriminali, l-atti gew rinvjati lill-istess Qorti Istruttorja halli din tisma provi ulterjuri.

B’digriet tat-18 ta’ Jannar, 2006, l-Onorabbli Qorti Kriminali kienet derimiet rikors ta’ Joseph Lebrun billi cahdet l-istess u osservat li t-talba tal-Avukat Generali maghmula lil Qorti Istruttorja biex din tisma’ aktar provi fuq il-kaz, anke f’dak l-istadju, m’hiex procedura li b’xi mod tmur kontra l-ligi.

F’seduta sussegwenti quddiem il-Qorti tal-Magistrati (Malta) bhala Qorti Istruttorja, Joseph Lebrun ressaq ilment ta’ ksur tad-drittijiet fundamentali tal-bniedem peress li qies li l-procedura kontemplata fl-artikolu 433(3) tal-Kap. 9 ma taghtix garanzija sufficjenti li d-dritt tieghu ghall-smiegh xieraq jigi issalvagwardjat hekk kif espress fl-artikolu 6 tal-Konvenzjoni Ewropea tad-Drittijiet Fundamentali tal-Bniedem (Kap. 319).

Il-Qorti tal-Magistrati (Malta) fuq imsemmija, b’digriet tat-22 ta’ Frar, 206, qieset l-lanjanza bhala mhux frivola u vessatorja, u irrinvjat l-atti ghall-quddiem din il-Qorti biex tistharreg u tiddeciedi fuq il-lanjanza tal-akkuzat.

Il-Qorti, wara li rat l-atti tal-kawza kriminali pendenti quddiem l-imsemmija Qorti tal-Magistrati (Malta), wara li semghet lid-difensuri tal-partijiet, u wara li rat li din il-kawza giet differita ghal-lum ghas-sentenza, u n-noti tal-osservazzjonijiet tal-partijiet;

Ikkunsidrat;

Illi, f’dan l-istadju, Joseph Lebrun ghadu ma tqieghedx taht att ta’ akkuza, *pero’*, qed jissottometti li d-dritt li l-Avukat Generali jista’ jezercita fil-futur li jqieghdu taht att ta’ akkuza, jilledi d-dritt tieghu ghall-smiegh xieraq darba li l-Qorti Istruttorja iddecidiet li ma kienx hemm ragunijiet bizzejjed li hu jitqieghed taht att ta’ akkuza.

L-akkuzat, fil-fatt, qed jattakka l-provedimenti tal-artikolu 433 tal-Kodici Kriminali li jaghtu poter lill-Avukat Generali tar-Repubblika sabiex, inattez kull decizjoni tal-Qorti tal-Magistrati bhala Qorti Istruttorja, ikun jista’ jordna l-liberazzjoni tal-imputat u ma jqieghdux taht att ta’ akkuza, anke f’kaz li dik il-Qorti tkun qieset li hemm ragunijiet bizzejjed biex l-akkuzat jitqieghed taht att ta’ akkuza, jew, min-naha l-ohra, billi jordna l-arrest mill-gdid ta’ akkuzat u jpoggieh taht att ta’ akkuza, avvolja l-imsemmija Qorti dehrilha li kellha tillibera l-akkuzat u ma tpoggiehx taht att ta’ akkuza. L-akkuzat issostni li dan l-ahhar poter moghti lill-Avukat Generali jikser id-dritt fundamentali tieghu ghal smiegh xieraq.

Din il-Qorti ma taqbilx li dan il-poter moghti lill-Avukat Generali jista’ b’xi mod jippregudika d-drittijiet tal-akkuzat. Il-fatt li Qorti Istruttorja jew l-Avukat Generali jiddeciedu li jpoggu persuna taht att ta’ akkuza, ma jfissirx li huma jkunu qed jiddeterminaw il-htija ta’ dik il-persuna. Meta dawn l-istituzzjonijiet ikunu hekk qed jagixxu ma jkunux qed jaghmluha ta’ gudikanti fil-konfront tal-akkuzat. Id-decizjoni tal-Avukat Generali, *in partikolari*, li qieghed jew

ma jqieghedx persuna taht att ta' akkuza, hija bazata fuq l-apprezzament li hu jkun ghamel tal-kaz *in kwistjoni*. Hu ma jkun qed jiddeciedi xejn, imma biss iqies jekk hemmx provi konkreti li jistghu jwasslu ghall-htija tal-akkuzat. Dan it-tip ta' apprezzament, jaghmlu kull Avukat anke f'materja civili. Meta klient javvicina Avukat biex jiftah proceduri kontra persuni ohra, hu dmir tal-Avukat li jevalwa l-fatti u l-ligi u jara jekk il-klient tieghu ghandux jew le kaz; f'kaz li, fl-opinjoni tieghu, il-klient m'ghandux kaz, huwa fid-dmir li jaghti parir lill-klienti tieghu f'dan is-sens. Id-decizjoni tal-Avukat li jiftah il-kawza, min-naha l-ohra, ma hu ta' ebda pregudizzju ghal parti l-ohra. Bazikament, hu dan l-analizi li jaghmel l-Avukat Generali. Wara li l-Pulizija tressaq il-provi taghha, il-Qorti Istruttorja, fl-ewwel lok, u l-Avukat Generali, fit-tieni lok, huma fid-dmir li janalizzaw il-provi biex jaraw jekk hemmx lok li jittiehdu proceduri kriminali kontra l-akkuzat. Jekk tittiehed decizjoni li l-akkuzat jitpogga taht att tal-akkuza, l-akkuzat jitressaq quddiem il-Qorti Kriminali u l-kaz, hemmhekk, jigi trattat *ex novo*.

Kemm il-Qorti tal-Magistrati bhala Qorti Istruttorja kif ukoll l-Avukat Generali, bid-decizjonijiet taghhom, ma jkunux qed juzurpaw l-funzjoni tal-Qorti Kriminali jew tal-Qorti tal-Magistrati bhala Qorti ta' Gudikatura Kriminali. Il-fatt li l-Avukat Generali ma jaqbilx mal-pozizzjoni li tkun hadet il-Qorti Istruttorja, ma jfissirx li l-kaz tal-akkuzat gie pregudikat. Ghalkemm id-decizjoni taghhom mhix wahda superficjali, tittiehed fuq bazi *prima facie* u ma torbotx idejn il-Qorti aditta bil-kaz. F'dan l-istadju ma jkun qed jigi deciz xejn fil-konfront tal-akkuzat, u l-pozizzjoni tieghu tibqa' impregjudikata sal-gudizju finali quddiem Qorti ohra; kull ma jsir f'dan l-istadju hu li tittiehed decizjoni unilaterali li <u>jinfethu</u> proceduri kriminali formali kontra l-persuna akkuzata. Bhal kull kawza civili jew process kriminali, xi hadd irid jiddeciedi finalment jinfethux jew le dawk il-proceduri, u l-fatt li, fil-kamp kriminali, il-ligi thalli d-decizjoni finali f'idejn l-Avukat Generali ma jfissirx li l-akkuzat mhux se jkollu smiegh xieraq (ara bhala rifless fuq dan il-punt id-decizjoni ta' din il-Qorti fil-kawza <u>"Busietta vs Avukat Generali et"</u>, deciza fid-19 ta' Mejju, 2005, (konfermata mill-Onorabbli Qorti Kostituzzjonali fit-13 ta' Marzu, 2006) fejn gie enuncjat l-inapplikabilita' tal-

provedimenti tal-imsemmi artikolu 6 fil-kuntest ta' proceduri ta' sfida taht l-artikolu 541 tal-Kodici Kriminali, li wkoll tikontempla procedura intiza ghad-decizjoni biex jinbdew proceduri kriminali kontra persuna).

Kif osservat l-Onorabbli Qorti Kostituzzjonali fil-kawza "Stephens vs Avukat Generali", deciza fl-14 ta' Frar, 2006,

"Ghalkemm generalment jinghad li l-Qorti Istruttorja, fl-istadju kontemplat fl-imsemmi Artikolu 401(2), tiddeciedi fuq bazi prima facie, dan ma jfissirx li d-decizjoni hija wahda "superficjali". Ifisser biss li, jekk ikun hemm provi mressqa mill-prosekuzzjoni li a bazi taghhom l-imputat jista' jinstab hati ta' reat fil-kompetenza tal-Qorti Kriminali, anke jekk hemm provi ohra li jistghu igibu fix-xejn dawk il-provi, il-Qorti Istruttorja ghandha xorta wahda tiddeciedi li hemm ragunijiet bizzejjed biex l-imputat jitqieghed taht att ta' akkuza – ghax altrimenti l-Qorti Istruttorja tkun qed taghmel apprezzament tal-provi li jispetta biss lill-Qorti Kriminali jew lill-Qorti tal-Magistrati bhala Qorti ta' Gudikatura Kriminali".

L-istess osservazzjoni tista' ssir fil-konfront tal-Avukat Generali li, meta jpoggi persuna taht att ta' akkuza, bl-ebda mod ma jkun qed jassumi fuqu poteri ta' gudizzju li huma riservati biss f'idejn il-Qrati Kriminali.

L-artikolu 6 tal-Konvenzjoni Ewropea tesigi smiegh xieraq *"fid-decizjoni"* ta' xi *"akkuza"* kriminali; dan ifisser li r-regoli ta' smiegh xieraq ghandhom jigu applikati meta l-Qorti jew Tribunal adett ikun se jaghmel determinazzjoni finali dwar il-htiga *o meno* tal-akkuzat. F'dan l-istadju tal-process ma tittiehed ebda decizjoni, tant li kif osservat l-Onorabbli Qorti Kostituzzjonali fil-kawza ta' *"Stephens"* aktar qabel kwotata,

"fl-ipotesi li dik il-Qorti kellha tasal ghall-konkluzjoni li ma kienx hemm ragunijiet bizzejjed biex l-imputat jitqieghed taht att ta' akkuza, il-"liberazzjoni" konsegwenzjali ma tammontax ghal "acquittal" izda tammonta biss ghal "discharge".

Darba li l-process quddiem il-Qorti Istruttorja ma jistax iwassal ghal decizjoni ta' *"acquittal"*, ma tistax, f'dak l-istadju, tittiehed decizjoni fuq xi akkuza, li ghad tkun trid tinhareg kontra l-akkuzat.

Il-procedura quddiem il-Qorti tal-Magistrati bhala Qorti Istruttorja tibda' b'rapport, ikkonfermat bil-gurament minn ufficcjal tal-Pulizija, u dik il-Qorti *"m'ghandhiex il-kompetenza li taghti sentenzi"* – ara "Il-Pulizija vs Vella", deciza mill-Onorabbli Qorti tal-Appell Kriminali (Sede Inferjuri) fil-11 ta' Gunju, 2004.

Kwindi, l-artikolu 6 tal-Konvenzjoni Ewropea, invokat mill-akkuzat, ma hux applikabbli ghall-kaz.

Il-Qorti taghmel referenza ghas-sentenza moghtija mill-Onorabbli Qorti Kostituzzjonali fil-11 ta' Awissu, 2000, fil-kawza fl-ismijiet "Azzopardi vs Maltacom plc", fejn gie enuncjat il-principju li d-dritt ta' smiegh xieraq japplika biss f'kaz ta' proceduri li huma *"decisive for private rights and obligations"*. Anke, f'dan il-kaz, m'hemm xejn *"decisive"* fid-decizjoni li ha l-Avukat Generali, u hija fil-procedura li tista' twassal ghad-decizjoni fuq il-htija *o meno* tal-akkuzat, li l-principji ta' smiegh xieraq u *"equality of arms"* ghandhom isibu applikazzjoni.

Hu veru li l-artikolu 6 tal-Konvenzjoni Ewropea japplika ghal tul il-process kollu kriminali. Fil-fatt, l-awturi Harris, O'Boyle & Warbrick, fil-ktieb *"Law of the European Convention on Human Rights"* jghid dan fuq il-materja (pag. 166 *et seq*):

"Article 6(1) applies only when the applicant is charged with an offence, it does not extend to cases in which he brings a private prosecution in the enforcement of the criminal law. Nor does Article 6(1) apply just because the applicant's property is affected by a criminal charge against a third party. It also does not apply to proceedings that may result in the applicant being placed under police supervision with a view to the prevention of crime. Finally Article 6 does not apply to extradition proceedings… Like the word 'criminal', 'charge' has an

autonomous Convention meaning. It is 'the official notification given to an individual by the competent authority of an allegation that he has committed a criminal offence' or some other act which carries 'the implication of such an allegation and which likewise substantially affects the situation of the suspect', not a 'formal', meaning, so that it is necessary 'to look behind the appearances and investigate the realities of the procedure in question'. When doing so, the test is whether the applicant is 'substantially affected' by the steps taken against him. In practice, a person has been found to be subject to a 'charge' when arrested for a criminal offence; when officially informed of the prosecution against him; when, in a civil law system, a preliminary investigation has been opened in his case and although not under arrest, the applicant has 'officially learnt of the investigation or begun to be affected by it'; when authorities investigating customs offences require a person to produce evidence and freeze his bank account; when his shop has been closed pending the payment of a sum by way of friendly settlement or the outcome of criminal proceedings that would be instituted if the sum were not paid; and when the applicant has appointed a defence lawyer after the opening of a file by the public prosecutor's office following a police report against him. In the case of an MP with parliamentary immunity, the relevant date was that on which the prosecuting authorities requested parliament to lift the immunity".

F'dan il-kaz, *pero'*, l-akkuzat mhux qed jilmenta mill-proceduri quddiem il-Qorti Istruttorja, izda minn decizjoni li hu jitqieghed taht att ta' akkuza. Din, *pero'*, hi biss decizjoni li jitkomplew proceduri kriminali kontra l-akkuzat, izda bl-ebda mod ma tinfluwixxi fuq il-htija *a meno* tal-akkuzat. Id-decizjoni hi wahda amministrattiva jew quasi-gudizzjarja, u ghal dik id-decizjoni ma japplikax l-artikolu 6 tal-Konvenzjoni Ewropea u lanqas l-artikolu 39 tal-Kostituzzjoni ta' Malta. Wiehed jista' jargumenta li illum, fit-termini tal-artikolu 433 tal-Kodici Kriminali, id-decizjoni jekk persuna titqieghedx taht att ta' akkuza hija fdata kompletament f'idejn l-Avukat Generali (salv l-intervent tal-Qrati gudizzjarji meta jkun hemm sfida minn

kwerelant), liema decizjoni jehodha wara li jezamina l-provi u *"jikkonsulta"* l-Qorti Istruttorja, *pero'*, d-decizjoni tibqa' wahda amministrattiva li bl-ebda mod ma tista' titqies li tista' tkun ta' pregudizzju ghad-dritt tal-akkuzat ghas-smiegh xieraq minn tribunal indipendenti. Id-decizjoni tal-Avukat Generali tista', f'kazijiet kongruwi, tkun soggetta ghall-*"review"* fit-termini tal-artikolu 469A tal-Kap. 12 tal-Ligijiet ta' Malta, *pero'*, mhux *per se* decizjoni li ghaliha japplikaw il-provedimenti tal-ligi fuq imsemmija.

Ghaldaqstant, ghar-ragunijiet premessi, tiddisponi mill-kawza billi tichad il-lanjanza tal-akkuzat, u tiddikjara li l-procedura kontemplata fl-artikolu 433(3) tal-Kodici Kriminali, u l-agir tal-Avukat Generali f'dan il-kaz ma jmurx kontra l-artikolu 39 tal-Kostituzzjoni ta' Malta u l-Artikolu 6 tal-Konvenzjoni Ewropea ghall-Protezzjoni tad-Drittijiet tal-Bniedem u tal-Libertajiet Fundamentali, u tordna li kopja ta' din is-sentenza tintbaghat lill-Qorti tal-Magistrati (Malta), kif presjeduta mill-Magistrat Dottor Antonio Mizzi, biex tigi inserita, fil-process tal-kawza "Il-Pulizija vs Joseph Lebrun", (Kaz numru 791/2005).

L-ispejjez ta' dawn il-proceduri, jithallsu kollha mill-akkuzat Joseph Lebrun.

< Sentenza Finali >

--------------------------------TMIEM--------------------------------